

Vědeckotechnický rozvoj a jeho vliv na zvyšování obranyschopnosti země

Velení ČSLA kladé při realizaci vojenské politiky strany důraz na neustálé zvyšování bojové síly armády cestou jejího vybavování moderní vojenskou technikou, uplatňování závěrů marxisticko-leninské vojenské vědy v bojové a politické přípravě vojsk. Zdůrazňuje význam zvyšování vědeckotechnické úrovně kádru a mistrného ovládnutí vojenské techniky všemi vojáky.

Jedním z důležitých úkolů je další rozvoj vojenskotechnického myšlení, zvládnutí soudobých zbraní a bojové techniky, dosažení správného vztahu k technice, k jejímu efektivnímu využívání a udržování na vysokém stupni bojové pohotovosti v celé ČSLA. Růst vojenskotechnického myšlení, utváření vztahu k technice a jejímu mistrnému ovládnutí je v současné době základem zvyšování bojové připravenosti ČSLA.

Dějiny svědčí o tom, že vojenská výstavba a vojenství vůbec bylo vždy těsně spjata s vědeckotechnickým pokrokem. V současných podmínkách to platí tím spíše. V poválečném období se vystřídalo už několik generací systémů zbraní a techniky. Výrazné výsledky rozvoje vědy a techniky v současném období, označovaném často vědeckotechnickou revolucí, vedly k zásadním změnám ve vojenství:

— 1. etapa těchto změn byla podmíněna objevením jaderné energie a výrobou jaderných zbraní. Vznik jaderných zbraní vedl k převratným změnám ve vojenském umění, především v oblasti strategie.

— 2. etapa revolučních změn ve vojenství souvisela s úspěchy ve vývoji raketové a letecké techniky a s vytvořením dokonalých nosičů jaderných zbraní i dalších pro-

středků vedení války. Strategických cílů může být dosaženo nyní nikoli postupným plněním operačních úkolů, ale přímo zasažením úderů strategickými jadernými silami. K podstatným změnám došlo též ve vývoji konvenčních prostředků vedení války, využíváním moderních konstrukcí, materiálů a součástkové základny, zejména elektroniky.

— 3. etapa byla vyvolána vytvořením a zavedením automatizovaných systémů řízení zbraní a vojsk. V ozbrojených silách různých států začalo rozsáhlé zavádění prostředků automatizace a automatizovaných systémů do procesů řízení vojsk.

Důsledné uplatňování a zavádění výsledků vědeckotechnického pokroku je zvláště v souvislosti s plánovitou výstavbou ozbrojených sil, modernizací výzbroje a zaváděním nové techniky jedním z hlavních základů bojové připravenosti. Není současně pochyb o tom, že efektivní využívání nových prostředků vedení války je možné jen při dokonalé organizaci řízení vojsk a jejich přípravy.

Nové bojové prostředky v důsledku zvyšování své palebné síly, dosahu, účinnosti a pohyblivosti ovlivňují nejen základní způsoby vedení operací, bojové činnosti a boje vojsk, ale i všechny druhy operačního a bojového zabezpečení a zásady organizační výstavby ČSLA. To vše vyvolává nové požadavky na rozvíjení vojenskoteoretického a vojenskotechnického myšlení velitelského sboru. Jsou uplatňovány principy prosazování vědeckotechnického rozvoje v řízení, plánování, jakož i racionalizaci a efektivnosti veškerých vojenských činností, které naše soudobá socialistická armáda musí plnit.

Využívání vědeckotechnického rozvoje při zdokonalování materiálně technické základny ČSLA se řídí zásadou, že hlavní úsilí klademe na plánovitě zabezpečení ČSLA výzbrojí a technikou s vysokými takticko-technickými parametry při efektivním vynakládání prostředků.

Moderní socialistická armáda se vyznačuje nejen vysokými takticko-technickými parametry výzbroje a vojenské techniky, ale i jejich vzájemným skloubením v systémech, které zabezpečují základní bojové úkoly.

Velký důraz je kladen na rozvoj automatizovaných systémů řízení a velení u vojsk a štábů. Výpočetní technika, elektronika a prostředky mechanizace a automatizace mění tradiční způsob práce štábů a vybavení míst velení v poli.

Do modernizované materiálně technické základny ČSLA je třeba počítat nejen širokou paletou výzbroje a techniky pozemního vojska, letectva a vojska PVOS, ale též prostředky technického zabezpečení a opravárenství, skladového hospodářství a manipulace s materiálem i materiálně technickou podstatu učebně výcvikové základny. Právě u všech těchto prostředků přináší další uplatnění vědeckotechnického rozvoje velké hmotné i časové úspory jak při výcviku, tak i v ostatních činnostech složitějšího armádního mechanismu. To ukazují některá velmi účelně řešená zařízení, jako jsou výcvikové automobilní, tankové, letecké a jiné trenažéry a simulátory střeleckého výcviku, dále prostředky paletizace a kontejnerizace v oblasti manipulace s materiálem i mechanizované umývárny techniky.

Poznatky ze cvičení vojsk i z dalších zaměstňání potvrzují, že cílevědomě zavádění paletizace, kontejnerizace a mechaniza-

ce v zásobovacím procesu v návaznosti na využívání výpočetní techniky přináší výrazné efekty, hlavně v urychlení toku zásob, snížení počtu pracovních sil, zkvalitnění ochrany materiálu i urychleném vyvezení zbraní, techniky, materiálu a vojsk do pole.

V moderní výzbroji a vojenské technice i v celé navazující materiálně technické základně ČSLA se projevují charakteristické rysy rostoucí technické složitosti. Je to zákonité, jak tomu je koneckonců i u ostatních moderně vyzbrojovaných armád. Stoupá podíl elektroniky, servosystémů, hydraulických a pneumatických ovládacích systémů mechanizace a automatizace úkonů i přenosu informací o vlastní činnosti zbraní a techniky i o jejich momentálním provozním technickém stavu. Stoupají nároky na znalosti a dovednost obsluhy i zabezpečujícího technického personálu.

Nová bojová technika je tedy složitější a tím i dražší. Proto při jejím zavádění do vojsk je nutné přihlížet k efektivnosti a současně též domyslet způsoby jejího rychlého osvojení k plnému využití možností, které tato technika v boji poskytuje.

Neustálé úsilí je zaměřeno na spojení zkvalitňování materiálně technické základny ČSLA na základě nejnovějších vědeckotechnických poznatků se životem a všestrannou přípravou vojsk, založenou na vědeckých základech. V souvislosti s tím je zvýšená pozornost věnována teoretické ideové, vojenskoodborné a technické přípravě velitelských kádřů. Rostou dále požadavky na kvalitu a efektivnost všech vojenských činností, usiluje se o racionálnější velení, založené na vědeckých poznatcích, o prohloubení političnosti, kritické náročnosti a vysoké odpovědnosti velitelů všech stupňů.

Další perspektivy uplatňování vědeckotechnického rozvoje ve vojenství

Hlavní změny ve vojenství vyplývají v současné době zejména ze tří faktorů vědeckotechnického rozvoje, a to z:

- kvantitativního hromadění jaderných zbraní,
- rychlých změn ve vývoji konvenčních vojenských prostředků,
- využití rychlého rozvoje vědy a techniky k objevu nových, ještě ničivějších zbraní.

Jejich podstatou je toto:

1. Kvantitativní hromadění jaderných zbraní, jež trvá několik desetiletí, vedlo k zásadním kvalitativním změnám podminek a možností jejich použití. Nahromadě-

né zásoby jaderné munice a jejich rozmanitých nosičů dosáhly takového rozsahu a kvality, že je možné v krátké době mnohonásobně zničit všechny důležité cíle na území nepřítelů. Přes trvalou snahu SSSR o jaderné odzbrojení USA vyvíjejí a hromadí další jaderné zbraně.

Záměry strategové sní o vedení tzv. „omezené“ jaderné války. Je to utopie: každé tzv. „omezené“ použití jaderných prostředků povede nevyhnutelně k okamžitému použití veškerého jaderného arzenálu stran. Taková je tvrdá logika války. Tím neudržitelnější jsou jejich úvahy o možnosti tzv. „omezeného jaderného úderu bez odvěty“ proti hlavním střediskům a velitelským stanovištím protivníka.

Současné však i jistý moment nerespektování této logiky ze strany imperialistů může vyvolat válečnou provokaci. Tím je dán požadavek na naše vojska — udržovat vysoký stupeň bojové pohotovosti a všestranné připravenosti agresora odrazit, v úzké součinnosti s ozbrojenými silami států Varšavské smlouvy.

2. Rychlé změny ve vývoji konvenčních prostředků, automatizované průzkumné a palébné systémy, které mají vyspělé země, vysoce přesné dálkové ovládané bojové prostředky o velkém dosahu, bezpilotní prostředky a kvalitativně nové elektronické řídicí systémy činí mnohé druhy zbraní globálními a umožňují pronikavě zvýšit účinky konvenčních zbraní a tím se efektivnost přibližují ke zbraním hromadného ničení. To umožňuje vést bojovou činnost s použitím konvenčních prostředků v kvalitativně nových a nesrovnatelně ničivějších formách než dříve. Přitom se značně rozšiřují oblasti případných operací a nesrovnatelně vzrůstají úloha a význam počátečního období války a jeho prvních operací.

Proto je pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikových dokumentech uloženo:

Zvyšovat připravenost vojsk a velitelských orgánů k úspěšnému vedení operací na počátku války za hromadného použití vysoce přesných zbraní a prostředků radioelektronického boje. To se odráží v přípravě všech druhů vojsk, která se musí připravovat k vedení vysoce manévrové, aktivní a rozhodné činnosti za použití všech nových druhů nepřátelských zbraní.

Další rozvoj zbraní, zbraňových systémů a navazujících systémů řízení směřuje k ničení objektů nepřítelů prvním výstřelem, zvyšování palébné a úderné síly, manévrovosti, účinnosti boje s tanky a s prostředky vzdušného napadení, kvalitnějšímu plnění

úkolů letecké podpory pozemního vojska a vedení vzdušného průzkumu.

Tím je dán i požadavek na vysokou intenzitu a kvalitu taktické, střelecké a technické přípravy.

3. Rychlý rozvoj vědy a techniky v posledních letech vytváří reálné předpoklady pro to, aby se v nejbližší době objevily ještě ničivější, dříve neznámé druhy zbraní, založené na nových fyzikálních principech.

Práce na těchto nových druzích zbraní probíhají v řadě zemí. Jejich vytvoření je realitou nejbližší budoucnosti a bylo by vážnou chybou nebrat to nyní v úvahu. To především musí změnit vztě představy o způsobech a formách ozbrojeného boje a dokonce o vojenském potenciálu státu.

Na konkrétních rysech nabývá snaha USA přenést některé prostředky a oblasti vedení války do kosmu, mluví se o tzv. „hvězdné válce“. SSSR a celé společenství států Varšavské smlouvy vede proti těmto snahám boj po všech liniích, včetně linie diplomatické. Tato oblast se nepochybně stane zkušebním kamenem dvoustranného jednání SSSR a USA o zastavení horečného zbrojení. Odzbrojovací jednání musí obsahovat všechny 3 hlavní skupiny problémů:

- otázky odzbrojení vesmíru,
- strategické jaderné zbraně,
- jaderné zbraně středního doletu.

Uvedl jsem jen stručný přehled hlavních změn, které se v současné době projevily v prostředcích ozbrojeného zápasu. Nevyhnutelně ovlivňují charakter možné války, úlohu a místo jednotlivých druhů ozbrojených sil a druhů vojsk při plnění taktických, operačních a strategických úkolů, další rozvíjení celé socialistické vojenské vědy. Ta má přesně vypracovaný ucelený systém názorů na přípravu a vedení soudobých operací a dále jej rozvíjí.

Požadavky na člověka

Bojová síla naší armády je dána nejen počtem a kvalitou zbraní a bojové techniky. Naši hlavní silou jsou uvědomělí vojáci-vlastenci, kteří mistrovsky ovládají soudobé zbraně, jež jim svědila socialistická vlast. Vědeckotechnický rozvoj v moderní armádě nelze redukovat na zabezpečení té nejlepší výzbroje a techniky. Sebedokonalší zbraně a technika samy o sobě bojový úkol nesplní. O výsledku boje vždy rozhoduje voják, který bojovou techniku a zbraň v plném souladu zvládl, který dovede využívat všech jejích předností, včas a s maximálním efektem je použít.

Zavádění kvalitativně nové výzbroje a techniky vyvolává zvýšené nároky na její zvládnutí a ošetřování. Platí to jak pro obsluhující personál, tak i pro velitele i orgány řídicí technické zabezpečení.

Vysoká bojová pohotovost a připravenost je nemyslitelná bez důkladné znalosti zbraní, kvalifikované obsluhy a vzorné údržby bojových prostředků. Prudce se zvýšil význam vědeckotechnických znalostí všech příslušníků armády. V současné době je třeba, aby vojenskotechnická příprava vojáků a poddůstojníků dosáhla úrovně tříd-

ního specialisty, u praporčků pak úrovně technika a u důstojníků úrovně inženýra.

To vše ovlivňuje především výchovu a výcvik vojáků v činné službě i v záloze, neboť v tomto procesu se značně změnil vztah člověka a vojenské techniky i charakter vojenských činností.

Úroveň uplatňování vědeckotechnického rozvoje v ČSLA vyvolává vysoké požadavky nejen na čistě odbornou kvalifikaci vojáků, ale i na jejich vysokou kázeň, přesnost a organizovanost. To vše nachází odraz v řízení a organizování výchovy a výcviku vojsk ČSLA.

Předpokladem pro osvojení a zvládnutí soudobé techniky je politická, odborná a technická připravenost lidí, zvláště těch,

kterí rozhodují o jejím použití. To znamená velitelů a štábů a vedle nich i těch, kteří bojovou a všestrannou pohotovost zabezpečují — techniků a dílenských specialistů. Nasycenost ozbrojených sil technikou je taková, že vysoká úroveň technické vzdělanosti vojáků se stala jedním z ukazatelů bojové pohotovosti a připravenosti.

Důsledné zvládnutí zbraní a bojové techniky a neustálé zvyšování bojové pohotovosti vyžaduje od každého příslušníka ČSLA houževnatost, vytrvalost a pevnou kázeň. S nálehavostí se prosazují její nová hlediska, a to vysoká přesnost, rychlost, svědomitost, organizovanost, sladěnost činností a kolektivnost, ale současně i samostatnost a rozhodnost, vysoká uvědomělost a iniciativa.

K zabezpečení širokého a nepřetržitého uplatňování vědeckotechnického rozvoje v ČSLA ke zvyšování obranyschopnosti ČSSR zůstávají trvale úkoly pro všechny příslušníky ČSLA zejména v těchto směrech:

- využívat síly socialistické vojenské vědy a techniky, objasňovat třídní hlediska podstaty využívání vědeckotechnického pokroku a jeho marxisticko-leninské uplatňování ve vojenské praxi,

- rozvíjet ideologickou práci tak, aby napomáhala měnit myšlení lidí ve vztahu k technice a jejímu využívání, k revolučnímu procesu uplatňování vědeckotechnického rozvoje ve výstavbě a zvyšování bojové síly ČSLA a obranyschopnosti země, bojovat přitom proti projevům formalismu, technické stagnaci a nehospodárnosti,

- zkvalitňovat vojenskotechnickou připravenost, rozvíjet schopnosti efektivně využívat bojovou techniku v nejrůznějších možných bojových situacích a udržovat ji na vysokém stupni bojové pohotovosti,

- rozvíjet socialistické soutěžení, racionalizaci všech činností, zlepšovatele a vynálezecké hnutí k mistrnému ovládnutí celé materiálně technické základny ČSLA a k jejímu dalšímu zdokonalování.